

بسمه تعالی

جزوه درس:

خدمات الکترونیک

فهرست مطالب

- ۱- شهر مجازی ۱
- ۱-۱- طبقه‌بندی شهرهای مجازی ۱
- ۲- دولت الکترونیک ۲
- ۲-۱- مشتریان دولت الکترونیک ۳
- ۲-۲- ارتباطات دولت الکترونیک ۳
- ۲-۳- مدل انتشاری برای اطلاع‌رسانی و ارائه خدمات دولت الکترونیک ۴
- ۲-۴- نمادهای مورد استفاده برای ارتباطات در دولت الکترونیک ۵
- ۳- تاثیر فناوری اطلاعات بر اشتغال ۵
- ۳-۱- مقدمه ۵
- ۳-۲- مفهوم فناوری ۶
- ۳-۳- اجزاء فناوری ۶
- ۳-۴- فناوری اطلاعات، افزایش یا کاهش اشتغال ۶
- ۳-۴-۱- اشتغال مستقیم ۶
- ۳-۴-۲- اشتغال غیر مستقیم ۷
- ۳-۵- تحولات شغلی ۷
- ۳-۶- بررسی تاثیر فناوری اطلاعات بر اشتغال ۷
- ۳-۷- سازمان‌ها و مدیریت کار ۷
- ۳-۸- فناوری اطلاعات و مدیریت زمان ۷
- ۳-۹- کار از راه دور ۸
- ۳-۹-۱- سیستم‌های عملیات از راه دور ۸
- ۳-۹-۲- مشاغل مناسب برای دورکاری ۹
- ۳-۱۰- نیروی کار فناوری کیست؟ ۹
- ۳-۱۰-۱- مشاغل مرتبط با فناوری اطلاعات ۹
- ۳-۱۰-۲- مهارت مورد نیاز نیروی کار فناوری اطلاعات ۱۰
- ۳-۱۱- نقش دولت در توسعه فناوری اطلاعات ۱۰
- ۳-۱۲- نتیجه‌گیری و راهکارهای پیشنهادی: ۱۱
- ۴- پورتال دروازه‌ای به دولت الکترونیک ۱۲
- ۴-۱- پورتال و نقش آن ۱۲
- ۴-۲- اهداف راه‌اندازی پورتال ۱۲
- ۴-۳- خصوصیات یک پورتال دولتی ۱۳
- ۴-۳-۱- ذی‌نفعان مختلف ۱۳
- ۴-۳-۲- دسترسی همگانی ۱۳
- ۴-۳-۳- کاربرد و مقیاس ۱۳
- ۴-۳-۴- حریم شخصی و امنیت ۱۴

- ۱۴-۳-۵-۴- وارد سیستم شدن فقط برای یکبار و استفاده از سرویس های موجود..... ۱۴
- ۱۴-۳-۶-۴- سیستم های موجود متفاوت..... ۱۴
- ۱۴-۳-۷-۴- قابلیت استفاده و راحتی کاربران..... ۱۴
- ۱۴-۴-۴- وضعیت پورتال ها در ایران..... ۱۴
- ۱۵-۴-۵- نتیجه گیری..... ۱۵
- ۱۶-۵-۵- آشنایی با سایت تبیان..... ۱۶
- ۱۶-۵-۱- آشنایی با موسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی..... ۱۶
- ۱۶-۵-۲- سایت تبیان..... ۱۶
- ۱۶-۵-۲-۱- بخش دین و اندیشه:..... ۱۶
- ۱۷-۵-۲-۲- بخش دانش و فناوری..... ۱۷
- ۱۸-۵-۲-۳- بخش خانواده و زندگی..... ۱۸
- ۱۹-۵-۲-۴- بخش ورزشی..... ۱۹
- ۲۰-۵-۲-۵- بخش جامعه و سیاست..... ۲۰
- ۲۰-۵-۲-۶- بخش تغذیه و سلامت..... ۲۰
- ۲۱-۵-۲-۷- بخش هنری..... ۲۱
- ۲۱-۵-۲-۸- بخش کودک و نوجوان..... ۲۱
- ۲۲-۵-۲-۹- بخش ادبیات..... ۲۲
- ۲۲-۵-۲-۱۰- بخش هنر مردان خدا..... ۲۲
- ۲۳-۵-۲-۱۱- بخش مشاوره تبیان..... ۲۳
- ۲۳-۵-۲-۱۲- بخش فروشگاه و تجارت الکترونیک..... ۲۳
- ۲۴-۵-۲-۱۳- بخش تبیان استانها..... ۲۴
- ۲۴-۵-۲-۱۴- خدمات الکترونیک رایگان..... ۲۴
- ۲۵-۵-۲-۱۵- بخش زبانهای خارجی..... ۲۵
- ۲۶-۶- بانکداری الکترونیک..... ۲۶
- ۲۶-۶-۱- تعریف..... ۲۶
- ۲۶-۶-۲- تاریخچه..... ۲۶
- ۲۷-۶-۳- خدمات بانکداری الکترونیک..... ۲۷
- ۲۸-۶-۴- ویژگی ها..... ۲۸
- ۲۹-۶-۵- شاخه های بانکداری الکترونیک..... ۲۹
- ۲۹-۶-۶- مزایای بانکداری الکترونیک..... ۲۹
- ۲۹-۶-۷- گستره جهانی..... ۲۹
- ۳۰-۶-۸- امنیت..... ۳۰
- ۳۰-۶-۸-۱- حملات..... ۳۰
- ۳۱-۶-۸-۲- اقدامات متقابل..... ۳۱
- ۳۲-۷- معرفی پلیس فتا (فضای تولید و تبادل اطلاعات) نیروی انتظامی..... ۳۲
- ۳۲-۷-۱- جرایم رایانه ای..... ۳۲

- ۷-۲- مبارزه با جرایم رایانه‌ای ۳۳
- ۷-۳- ضرورت تشکیل پلیس «فتا» در کشور ۳۳
- ۷-۴- اهداف تشکیل پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات ۳۴
- ۷-۵- ماهیت پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات ۳۴
- ۷-۶- وظایف و مأموریت‌های پلیس فتا ۳۴
- ۷-۷- ویژگی‌های پلیس فتا ۳۴
- ۷-۸- حفظ حریم شخصی کاربران ۳۴
- ۸- برخی نکات امنیتی تلفن همراه ۳۶
- ۸-۱- توصیه‌های امنیتی برای استفاده کودکان از تلفن همراه ۳۶
- ۸-۲- جلوگیری از هک شدن تلفن همراه ۳۷

۱- شهر مجازی

شهر مجازی یا Virtual City، عنوانی است برای دنیای جدید مجازی و دنیایی که با شکل‌گیری و گسترش وسائل جدید ارتباط جمعی و فناوری‌های نوین ارتباطی به وجود آمده است، تا تحولی در عرصه‌های مختلف زندگی ایجاد کند. شبکه‌های ارتباطی نوین و در راس آنها شبکه جهانی اینترنت فضای یکپارچه جهانی به وجود آورده‌اند که می‌توان از آن تحت عنوان «جهان مجازی» یاد کرد.

از جمله پیامدهای شکل‌گیری جهان مجازی بازتعریف برخی مفاهیم جهان فیزیکی است. تقسیمات جغرافیایی هم در محیط مجازی بازتعریف شده‌اند که شهرهای مجازی یکی از مصداق‌های آن محسوب می‌شود. اما شهرهای مجازی فقط به تقسیمات جغرافیایی محدود نمی‌شوند و به طیف گسترده‌ای از محیط‌های مجازی اشاره دارد و گاه ارائه تعریف آن با سردرگمی و ابهام همراه است.

۱-۱- طبقه‌بندی شهرهای مجازی

پیش از این شهرهای مجازی به شکل‌های مختلف تقسیم‌بندی شده‌اند. مارتین دوج و همکارانش در مقاله «شهرهای مجازی در شبکه اینترنت» شهرهای مجازی را به چهار گونه تقسیم‌بندی می‌کنند؛

- دسته اول شهرهای مجازی فهرستی هستند. این شهرهای مجازی فقط شامل برخی راهنماها و اطلاعات هستند و اغلب با اهداف تبلیغاتی به خصوص در زمینه گردشگری ایجاد می‌شوند.
  - نوع دوم شهرهای مجازی مسطح شامل می‌شود. در این گونه، از نقشه‌های مسطح شهرها و ساختمان‌ها برای ارائه اطلاعات به کاربران استفاده می‌شود.
  - دسته سوم شهرهای مجازی سه بعدی هستند. در این شهرها با استفاده از تکنولوژی‌های واقعیت مجازی فضای شهری ساخته می‌شود که به فضای واقعی نزدیک است.
  - گروه چهارم، شهرهای مجازی‌ای هستند که از آنها با عنوان شهر مجازی واقعی (True یا یاد شده است. در این شهرها فضای شهری به شکل نزدیک به واقع‌تری در محیط مجازی بازنمایی شده است. در این شهرها نسبتاً همه جنبه‌های زندگی واقعی پوشش داده می‌شود.
- البته نوع‌های مختلف دیگری از شهرهای مجازی را بر اساس محتوای آنها نیز معرفی می‌کند. مانند؛ شهرهای مجازی تاریخی، که این گونه شهرها تلاشی برای نزدیک کردن تاریخ شهر و متراکم کردن موازی مقاطع مختلف تاریخی شهر در کنار یکدیگر محسوب می‌شوند. و یا شهرهای مجازی ماهواره‌ای، که این شهرها با سیستم نقشه گوگل تحقق پیدا کردند و تلاش می‌کنند حوزه تعامل شهروندان را با شهر بیشتر کنند.
- شهرهای مجازی داده‌ای، نیز نوعی دیگر از شهرهای مجازی هستند. این شهرها امکان داده‌ای کردن کلیه ظرفیت‌های جغرافیایی را به وجود می‌آورند. و همچنین شهرهای مجازی کارگاهی، که در این گونه، شهرها با آزمون و خطا ساخته می‌شوند و کاربران در آنها می‌توانند شهردار باشند.

شهرهای دیگر هم مانند؛ شهر مجازی توریستی، شهرهای خدمات شهری یا شهرهای کامل مجازی و شهرهای مجازی انتخاب دوم وجود دارند که در این شهرها زندگی متفاوت با زندگی واقعی محقق می‌شود.

با جمع‌بندی تقسیم‌بندی‌های ارائه شده می‌توان انواع شهرهای مجازی را در دو گروه بزرگ دسته‌بندی کرد. گروه اول شهرهای مجازی، معادل شهرگونه در دنیای فیزیکی دارند. به عبارت دیگر شهرهای دنیای واقعی وقتی به دنیای مجازی می‌روند در این دسته‌بندی قرار می‌گیرد. مثلاً شهر مجازی تهران، اصفهان، نیویورک، پکن و غیره در این گروه قرار می‌گیرند. این گونه شهرها که حیات‌شان وابسته به شهرهای فیزیکی است را می‌توان در سه دسته ارائه اطلاعات، خدمات شهری و سه‌بعدی تقسیم‌بندی کرد. البته گونه چهارمی هم برای این شهرها می‌توان تصور کرد که هر سه نوع قبلی را شامل شود، ولی هنوز چنین فضاهایی گسترش نیافته و در سال‌های آینده باید منتظر آن بود. شهر مجازی ایده‌آل یا نوع چهارم، می‌تواند شهری سه بعدی باشد که کاربران ضمن گشت‌وگذار در آن هم به اطلاعات کافی دسترسی داشته باشند و هم بتوانند خدمات شهری را دریافت کنند.

گروه دوم، فضاهای مجازی هستند که مابه‌ازایی در دنیای واقعی ندارند ولی به شهر مجازی معروف شده‌اند. این شهرهای مجازی در دنیای مجازی متولد می‌شوند و رشد پیدا می‌کنند. هر چند ممکن است با دنیای فیزیکی هم ارتباطاتی داشته باشند ولی حیات‌شان به دنیای مجازی بستگی دارد.

برخی پایگاه‌های تخصصی مجازی که در ساختاری شهرگونه فعالیت می‌کنند، پایگاه‌های اینترنتی که امکان شهرسازی به صورت کارگاهی و آموزشی را فراهم می‌کنند و دنیاهای مجازی که زندگی دومی را در فضای مجازی ایجاد کرده‌اند، انواع مختلف گروه دوم شهرهای مجازی هستند.

۲- دولت الکترونیک

دولت الکترونیک، استفاده سهل و آسان از فناوری اطلاعات به منظور توزیع خدمات دولتی بصورت مستقیم به مشتری، بصورت ۲۴ ساعته و ۷ روز هفته می‌باشد. دولت الکترونیک شیوه‌ای برای دولت‌ها به منظور استفاده از فناوری جدید می‌باشد که به افراد تسهیلات لازم جهت دسترسی مناسب به اطلاعات و خدمات دولتی، اصلاح کیفیت خدمات و ارائه فرصت‌های گسترده‌تر برای مشارکت در فرآیندها و نمادهای مردم‌سالار را اعطا می‌کند. دولت الکترونیک، یک دولت ارقامی دیجیتالی بدون دیوار و یک دولت بدون ساختمان و سازمانی مجازی است که خدمات دولتی را بصورت بلاواسطه به مشتریان ارائه می‌دهد و موجب مشارکت آنان در فعالیت‌های سیاسی می‌گردد. در پژوهشی که توسط مرکز مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس انجام شده است، به بررسی موضوع دولت الکترونیک و خدمات آن همچنین بررسی موردی نمونه‌های موفق دولت الکترونیک در دیگر کشورها پرداخته شده است.

دولت الکترونیک یک شکل پاسخگویی از دولت می‌باشد که بهترین خدمات دولتی را بصورت بلاواسطه به شهروندان ارائه می‌دهد و آنها را در فعالیت‌های اجتماعی شرکت می‌دهد، بنابراین مردم دولتشان را بر سرانگشتان خویش خواهند داشت. دولت الکترونیک استفاده از فناوری به منظور تسهیل امور دولت از طریق ارائه خدمات و اطلاعات کارا و موثر به شهروندان و شرکت‌های تجاری و تولیدی می‌باشد. دولت الکترونیک ترکیبی از فناوری اطلاعات شبکه‌تار عنکبوتی جهان گستر وب به منظور ارائه خدمات به طور مستقیم به عامه مردم است.

۱-۲- مشتریان دولت الکترونیک

مشتریان دولت الکترونیک را می‌توان به طور کلی به سه دسته تقسیم کرد:

- شهروندان

- بنگاه‌های اقتصادی

- موسسات دولتی

مشتریان دولت الکترونیک از طریق پایگاه‌های تار عنکبوتی دولت الکترونیک می‌توانند در فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی شرکت نمایند. یکی از اهداف اساسی دولت الکترونیک تحقق بخشیدن به مردم سالاری الکترونیکی می‌باشد که تمامی شهروندان بتوانند در سرنوشت خویش دخالت داشته باشند. با این عمل و با مشارکت گسترده مردم در واقع دولت ماهیتی غیررسمی به خود می‌گیرد و شهروندان می‌توانند به طور کامل با دولت در تعامل باشند. شهروندان، بنگاه‌های اقتصادی و موسسات دولتی می‌توانند از طریق دولت الکترونیک فعالیت‌های گوناگونی نظیر موارد زیر را انجام دهند:

پرداخت مالیات و عوارض، تجدید گواهینامه، دریافت و تجدید جواز کسب، ثبت شرکت، عقد قرارداد، ثبت ازدواج و طلاق، ثبت تولد و مرگ، انجام فعالیت‌های مالی و اعتباری، شرکت در انتخابات، پرکردن فرم‌های الکترونیک برای مقاصد مختلف، بازدید از موزه‌ها، استفاده از کتابخانه‌های مجازی، تعامل با نهادهای مختلف دولتی و تجاری و اجتماعی، پرداخت صورت حساب‌های مختلف مثل صورت حساب آب و برق و تلفن و گاز، دریافت اجازه ساخت‌وساز ساختمان، دریافت اطلاعات مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و موارد دیگر.

۲-۲- ارتباطات دولت الکترونیک

می‌توانیم یک مدل سه گانه ارتباط بین دولت، مراکز تجاری و شهروندان بصورت زیر داشته باشیم:

۱ - جنبه‌های اصلی دولت الکترونیکی در مدل سه گانه دولت الکترونیکی

فرآیندها و ساختارهایی که روابط بین دولت و اجزای آن را تعیین می‌کنند. فرآیندها و ساختارهایی که روابط بین دولت و کارمندان آن را تعیین می‌کنند.

۲ - جنبه‌های اصلی مراکز تجاری الکترونیکی در مدل سه گانه دولت الکترونیکی:

فرآیندها و ساختارهایی که ارتباط بین دولت و بازار را تعیین می‌کنند. فرآیندها و ساختارهایی که ارتباط بین دولت و بخش‌های خصوصی را تعیین می‌کنند.

۳ - جنبه‌های اصلی شهروند الکترونیکی در دولت الکترونیکی

- خصوصیات انواع دولت الکترونیکی

خصوصیات نمونه‌های دولت الکترونیکی در جدول شماره ۱ دسته‌بندی شده است.

- بررسی کوتاه دولت الکترونیکی در چند کشور

بسیاری از کشورها از اروپا و آسیا و آمریکای جنوبی و آفریقا در حال توسعه دولت الکترونیکی خود هستند. در زیر بصورت خلاصه این پیشرفت‌ها را بررسی می‌کنیم.

استرالیا: ارائه همه خدمات رفاه عمومی بصورت الکترونیکی بر روی اینترنت- تاسیس یک مرکز اطلاعات به عنوان مکانی برای دستیابی به اطلاعات خدمات دولتی- امکان پرداخت الکترونیکی قبضه‌ها به دولت- تاسیس یک اینترنت دولتی برای ارتباطات امن online

کانادا: دولت الکترونیکی براساس اصول زیر تاثیرگذار بوده است: پاسخگویی به تقاضاهای عمومی برای داشتن دولتی پاسخگو- داشتن دولتی با حداقل هزینه اقتصادی- تخصیص منابع دولتی برای افراد شایسته‌تر

چین: پروژه دولت online، ۵ مورد مهم را پوشش می‌دهد: انتقال کلیه اطلاعات دولتی از قبیل قوانین، وظایف و ساختارهای سازمان‌های دولتی به اینترنت، به گونه‌ای که توسط مردم قابل استفاده باشد- اسناد دولتی، آرشیوها و بانک‌های اطلاعاتی بصورت online قابل دسترسی است- کلیه امور اداری روزانه بصورت online انجام می‌شود- افزایش قابلیت مدیریت online مدیران دولتی- انجام کلیه امور تجاری بصورت online

دانمارک: دولت الکترونیکی در این کشور بر پایه اصول زیر است: جامعه اطلاعاتی برای همه- درک مفهوم دهکده جهانی توسط مردم- وجود اینترنت با پهنای خط بالا برای موسسات تحقیقاتی- استفاده از انتشارات online- استفاده از IT در شرکت‌های دانمارکی- استفاده از IT در آموزش- مدیریت الکترونیکی

فنلاند: دولت الکترونیکی باعث گسترش موارد زیر شده است: اشتراک اطلاعات بین موسسات دولتی- استفاده از نامه‌های الکترونیکی- پرداخت الکترونیکی در بعضی موارد- تجارت الکترونیکی- استفاده از کارت‌های هوشمند- استفاده از کیوسک‌های اینترنتی- وجود ارتباطات و اسناد بصورت الکترونیکی

فرانسه: در این کشور از IT به عنوان ابزاری برای مدرن کردن و پیشرفت دولت الکترونیکی استفاده می‌شود.

نیوزلند: از جمله کشورهایی است که با استفاده از IT زندگی را برای مردم خود بهتر کرده است.

انگلستان: چهار اصل مهم در استراتژی دولت الکترونیکی این کشور به شرح زیر است:

ارائه خدمات بر محور سلیق شهروندان- قابل دسترسی تر کردن خدمات دولتی- استفاده از اطلاعات بصورت کارآمدتر- توجه به این مسئله که تبعیضی بین شهروندانی که به امکانات دولت الکترونیکی دسترسی دارند، با آنهایی که ندارند به وجود نمی‌آیند.

۲-۳- مدل انتشار برای اطلاع‌رسانی و ارائه خدمات دولت الکترونیک

مبنای این مدل، انتشار اطلاعات دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی برای همه اقشار جامعه است تا بر اساس آن بتوانند بهتر تصمیم‌گیری کنند. این مدل به شهروندان کمک می‌کند که بدانند چه خدمات دولتی ارائه می‌شوند و چگونه می‌توان به آنها دسترسی پیدا کرد. همچنین در این مدل، اطلاعات مربوط به اقدامات و عملکرد دولت در اختیار حوزه وسیعتری از مردم قرار می‌گیرد. مزیت این مدل آن است که یک شهروند مطلع بهتر می‌تواند از خدمات ارائه شده استفاده کند. استفاده از این مدل وضعیت فقدان اطلاعات که در کشورهای در حال توسعه متداول است، را اصلاح می‌کند. از ویژگی‌های اصلی این مدل عبارت است از:

- قراردادن قوانین و مقررات دولتی بصورت online

- در دسترس قراردادن نام، آدرس، پست الکترونیکی و شماره تلفن و فاکس ادارات و سازمان‌های دولتی و اطلاعات خدمات ارائه شده توسط آنها بصورت online
- در دسترس قراردادن اطلاعاتی از قبیل طرح‌ها، بودجه، هزینه و گزارش عملکرد سازمان‌های دولتی بصورت online

۲-۴- نمادهای مورد استفاده برای ارتباطات در دولت الکترونیک

نمادهای دولت الکترونیک، نشان دهنده این است که یک دولت الکترونیک می‌تواند چه بخشها و چه افرادی را با یکدیگر مرتبط سازد.

ارتباطات online	اطلاعات online	نوع
همه پرسشی دولت از مردم گفت و گوی شهروندان با مدیران سیاسی	اطلاعات مورد نیاز شهروند از دولت مانند قانون‌های تصویب شده، مقدار مالیات افراد، برنامه‌های سیاسی دولت	G2C و C2G
بحث‌های اقتصادی و تجاری مدیران مراکز تجاری با سیاست گذاران اقتصادی	اطلاعات مورد نیاز مراکز تجاری از دولت نظیر قوانین تجاری دولت، قوانین مالیاتی، سیاست تجاری دولت	G2B و B2G
تبادل اطلاعات اداری بین سطوح مختلف دولت و دولت‌ها	اطلاعات مورد نیاز اجزا و سازمان‌های دولتی از یکدیگر	G2G
انتقال سیاست‌ها و خط‌مشی‌های سازمان‌های غیرانتفاعی به دولت، انتقال سیاست‌های دولت به سازمان‌ها در مسائل مربوطه	اطلاعات مورد نیاز سازمان‌های غیرانتفاعی از دولت	N2G و G2N
تبادل اطلاعات در حوزه مسائل اداری بین کارمندان و سازمان مربوطه کارمندان، ایجاد جلسات بحث عمومی بین کارمندان جهت ارتقای سطح کیفی	اطلاعات مورد نیاز کارمندان از سازمان‌های دولتی خود نظیر وظایف اداری خود، اطلاعیه‌های عمومی سازمان خود،	G2E

۳- تاثیر فناوری اطلاعات بر اشتغال

۳-۱- مقدمه

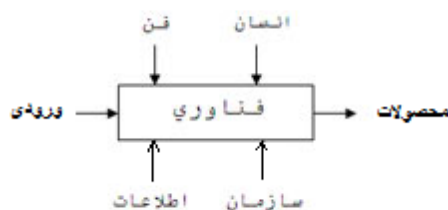
امروزه فناوری اطلاعات به سرعت در حال رشد و گسترش است که نه تنها باعث از دست رفتن مشاغل نمی‌شود بلکه مشاغل متعددی را در همه بخش‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی ایجاد می‌کند. که البته اشتغال در آنها نیاز به داشتن تخصص لازم در زمینه فناوری است.

فناوری ماهیت و نوع کار را تغییر می‌دهد و باعث جابه‌جایی مشاغل می‌شود. فناوری جوامع و سازمان‌ها را نیز تحت تاثیر خود قرار داده است. و تاثیر آن به حدی است که بر سایر مشاغل بگونه‌ای سایه افکنده است که آگاهی عمومی را در جهت استفاده از این فناوری بر همگان ضروری نموده است. در این فصل ابتدا با مفهوم فناوری بصورت مختصر آشنا می‌شویم، سپس به نقش و تاثیر فناوری اطلاعات در اشتغال می‌پردازیم و اینکه فناوری تا چه میزان می‌تواند در توسعه بازار کار موثر باشد.

۳-۲- مفهوم فناوری

تکنولوژی از دو لغت یونانی techno (هنر و مهارت) و logia (علم و دانش) تشکیل شده است که فرهنگ لاروس، فناوری را مطالعه ابزارها، شیوه ها و روش های مورد انتظار و مورد استفاده در حوزه های گوناگون صنعت می داند.

۳-۳- اجزاء فناوری

اجزا فناوری

فناوری را می توان به چهار جزء اصلی تعریف کرد. مطابق شکل بالا می بینیم که فناوری سیستمی است که با دریافت ورودی مورد نیاز و با بهره گیری از چهار جزء فوق الذکر محصولات یا خدمات مطلوب را ارائه می کند.

۳-۴- فناوری اطلاعات، افزایش یا کاهش اشتغال

۳-۴-۱- اشتغال مستقیم

یکی از عمده ترین شرایط توسعه در فناوری اطلاعات وجود نیروهای متخصص و کارآمد می باشد، کمبود این نیروها عامل اصلی در عدم توسعه فناوری می باشد. هم چنانکه می دانیم در چند سال اخیر کشورهای پیشرفته و توسعه یافته بطور مستمر به دنبال جذب نیروهای مرتبط با فناوری از سایر کشورهای جهان هستند. جهان در حال حاضر در گذر و تحول از وضع موجود به وضعیت مطلوب می باشد. لذا می توان انتظار داشت فرصت های شغلی متعددی در حوزه فناوری اطلاعات ایجاد شود.

کشورها برای توسعه اشتغال خود به نیروهای متخصص فناوری نیاز مبرم دارند و این مقوله جز با برقراری دوره های آموزشی برای افراد تحصیلکرده که بتوانند در عصر دیجیتال مهارت و توانایی کافی داشته باشند برقرار نخواهد شد. بنابراین افزایش فرصتهای شغلی در زمینه فناوری اطلاعات به عوامل زیر بستگی دارد:

- افزایش نیاز به کارشناسان فنی نرم افزار و سخت افزار با توجه به گسترش استفاده از فناوری در سازمانها
- افزایش نیاز کشورها به متخصصین فناوری و تامین قسمتی از این نیروها از کشورهای مختلف
- افزایش قبول سفارش ساخت نرم افزارهای مختلف توسط افراد و شرکت فناوری از سایر کشورهای جهان
- افزایش خدماتی که از کامپیوتر و نرم افزارهای مختلف به عنوان یک وسیله کمکی و ابزار استفاده می کنند.
- افزایش فروش و تعمیر و نگهداری سخت افزارهای مختلف
- افزایش تولید برخی قطعات و لوازم مورد نیاز کامپیوترها
- افزایش آموزش این فناوری با تاسیس آموزش های مختلف

۳-۴-۲- اشتغال غیر مستقیم

با افزایش فناوری اطلاعات در برد وسیع با استفاده از شبکه های گسترده جهانی، تمام حوزه های کاری کشورها اعم از علمی، صنعتی، کشاورزی، صنایع دستی و خدماتی قادر خواهند بود با ارائه محصولات و توانمندی های خود در سایتها سهم منابعی از تجارت جهانی را به خود اختصاص دهند و با به دست آوردن بازار محصولات خود در جهان رونق اقتصادی همراه با ایجاد فرصت های شغلی مناسب در کشورها بوجود آورند. همچنین استفاده از اینترنت آگاهی از توانمندی های صنعتی، علمی و خدماتی را سبب خواهد شد و فرصت های کاری را برای اهالی در تمام نقاط فراهم می آورد.

۳-۵- تحولات شغلی

تغییر و تحولات ایجاد شده در جوامع بشری مستقیماً بر نوع و ماهیت کار تاثیرگذار بوده و بگونه ای که در هر یک از جوامع اولیه مبتنی بر کشاورزی، صنعتی و اطلاعاتی انسان ها بر اجرای وظایف و فعالیت های ویژه ای تمرکز داشته اند. در جوامع همراه شده با فناوری اطلاعات، مشاغل بیش از هر چیز مبتنی بر اطلاعات هستند به همین دلیل است که تعداد بیشتری از کارکنان فناوری اطلاعاتی جایگزین کارکنان صنعتی شده اند.

۳-۶- بررسی تاثیر فناوری اطلاعات بر اشتغال

در خصوص تاثیر فناوری اطلاعات بر اشتغال دو نگرش وجود دارد. نگرش اول به ایجاد مشاغل جدید در عرصه فناوری اطلاعات توجه دارد و ایجاد مشاغل در این حوزه را نوید بخش رشد اشتغال می داند. براساس این دیدگاه فناوری اطلاعات زمینه ساز ایجاد فرصت های شغلی جدیدی خواهد بود که بر نرخ اشتغال می افزاید. نگرش دوم که ارتقای نقش ماشین ها و سیستم های کامپیوتری در کسب و کار را مطرح می کند معتقد است که چنین حرکتی حذف تدریجی جایگاه انسان در مشاغل موجود و نتیجتاً کاهش فرصت های شغلی را به دنبال دارد.

۳-۷- سازمان ها و مدیریت کار

تغییر و تحولات شغلی اعمال شده از فناوری اطلاعات موجب شکل گیری روش های سازمانی و مدیریتی نوین خواهد بود. می توانیم به ایجاد سازمان های مجازی و مدیریت از راه دور اشاره کنیم. مدیریت از راه دور به مجموعه خدمات مدیریتی اطلاق می گردد که از راه دور انجام می پذیرد. مدیر می تواند با بهره گیری از فناوری اطلاعات وظایفی همچون برنامه ریزی، سازماندهی، هدایت و تامین منابع و کنترل را اجرا نماید.

۳-۸- فناوری اطلاعات و مدیریت زمان

زمان ارزشمندترین سرمایه هر فرد، گروه و سازمان می باشد که برگشت ناپذیر، غیر قابل خریداری، غیر قابل بازیافت و غیر قابل ارزش گذاری است. تاثیر فناوری را می توان بر مدیریت زمان و صرفه جویی در وقت مدیران با استفاده از ابزار کار یا اطلاعات، سیستم های کامپیوتری، شبکه های ارتباطی و نرم افزارهای کاربردی می تواند به دو بخش تقسیم کرد سخت افزاری (زیر ساخت)

و نرم افزاری (کاربرد و محتوا) تقسیم کرد که در بخش سخت افزار با استفاده از امکاناتی مانند تلفن همراه و کامپیوترهای قابل حمل و داشتن حافظه های جیبی بر همه کارها و فعالیت های خود اعمال نظر داشته باشند و همچنین در بخش نرم افزاری می توانند با استقرار سیستم اتوماسیون اداری، سیستم مکانیزه مدیریت اسناد سازمان و بهره گیری از سیستم های کنفرانس از راه دور، بر زمان و فعالیت خود مدیریت کنند.

۳-۹- کار از راه دور

کار از راه دور مقوله ای نیست که مختصر به این زمان و سال های اخیر باشد. در دهه پنجاه نیز یک روزنامه نگار می توانست با استفاده از تلفن، گزارش خبری خود را به دفتر روزنامه مخابره کند و یک ساعت بعد خبر چاپی مطلبش را از طریق تلگراف دریافت کند. اما آنچه امروزه مورد توجه است فراگیر شدن مقوله کار از راه دور به لحاظ پیشرفت در فناوری رایانه ارتباطات و اطلاع رسانی است که افراد بسیاری را به خود جذب کرده است. ایجاد یک برنامه ریزی منعطف کار از راه دور می تواند گام بلندی به سوی نگهداشتن کارکنان پرتلاش و حفظ رضایت شغلی باشد.

۳-۹-۱- سیستم های عملیات از راه دور

در عصر اطلاعات، اجزای عملیات فیزیکی از راه دور که تحت عنوان دور عملیات (Tele Operation) نامیده می شود امری ضروری و اجتناب ناپذیر خواهد بود. انجام چنین فعل و انفعالاتی از طریق شبکه های کامپیوتری مثل اینترنت و تجهیزات دیگر همچون روبات ها امکان پذیر می گردد. به طور کلی سیستم های دور عملیات تعمیمی از حواس انسان و توانایی انجام کار با بازوی مکانیکی از یک موقعیت دور است.

روش های مختلفی برای طبقه بندی سیستم های دور عملیات وجود دارد. به عنوان مثال می توانیم به طبقه بندی ورتوت (Jean Vertut) اشاره کرد که براساس حجم کار، فاصله سیستم تا محل کار، مکانیک بازوی مصنوعی، روش کنترل و نوع مدارهای واسط می باشد.

برخی از کاربرد این گونه سیستم ها شامل: تولید از راه دور، باغبانی از راه دور، رصد ستارگان از راه دور، جراحی از راه دور، آزمایشگاه از راه دور و کنترل وسائل خانگی از راه دور می باشد.

دورکاری می تواند مزایا و معایبی برای کارفرمایان و کارکنان و جامعه به دنبال آورد که در این قسمت به برخی از آنها اشاره می کنیم.

الف) مزایا

- کاهش هزینه برای کارفرمایان (هزینه اداری، تولیدی و غیره)
- کاهش مشکلات مرتبط با کنترل حضور و غیاب کارکنان
- گسترش جغرافیایی حوزه های عملکرد سازمان ها و ارائه خدمات در سطح ملی و بین المللی
- بهبود شرایط کار، افزایش رضایت شغلی و بهره وری کارکنان
- افزایش استقلال شغلی کارکنان

- صرفه جویی در هزینه های مختلف زمانی و مالی کارکنان
- کاهش فشارهای روحی ناشی از محیط کار و تعاملات اجتماعی روزمره
- کاهش نرخ بیکاری در اثر ایجاد مشاغل جدید
- تدارک شرایط اشتغال برای شهروندان بیشتری.

(ب) معایب

- نیاز به سرمایه گذاری برای ایجاد فضای دور کاری
- ضرورت داشتن سواد کامپیوتری
- کنترل ضعیف و دشواری ارزیابی عملکرد کارکنان دور کار توسط کارفرمایان
- کاهش ارتباطات شغلی و تعاملات اجتماعی
- امکان افشای گسترده اطلاعات

۳-۹-۲- مشاغل مناسب برای دور کاری

این مشاغل به شغل هایی اطلاق می شود که یک فرد توانایی انجام آن را به تنهایی داشته باشند که می توان به این مشاغل، حسابداری، مشاوره، مدیریت، پژوهشگری، نویسندگی، فروشندگی و ... اشاره کرد که این گونه مشاغل هم ویژگیهایی نیاز دارد که می توانند به شکل فردی قابل هدایت و اجرا باشند، به آموزش و نظارت کمی نیازمندند همچنین به زمان و مکان خاصی وابسته نیستند.

۳-۱۰-۱- نیروی کار فناوری کیست؟

جوامع اطلاعاتی مبتنی بر عصر دانایی و دانش است. لذا نیروی انسانی به عنوان سرچشمه مغزافزایی مهمترین رکن چنین جوامعی محسوب می شوند. همچنانکه قبلا اشاره شد فناوری اطلاعات موجب تحولات شغلی در جامعه خواهد شد به گونه ای که برخی از مشاغل حذف و فرصت های شغلی جدید ایجاد می شود. بی گمان اجرای موفق چنین مشاغلی از عهده افرادی بر می آید که از دانش و مهارت لازم در زمینه فناوری برخوردار باشند.

نیروی کار فناوری به مشاغلی باز می گردد که در توسعه فناوری اطلاعات مهم بوده و در مرکز تنگناها یا کمبودهای مهارتی IT قرار دارند.

۳-۱۰-۱- مشاغل مرتبط با فناوری اطلاعات

این مشاغل شامل چندین حرفه است که در رابطه نزدیک با IT قرار دارند. برخی از این حرفه ها در جدول زیر آمده است که براساس طبقه بندی استاندارد وزارت تجارت آمریکا می باشد:

برخی از حرفه‌های مرتبط با فناوری اطلاعات
مبتنی بر طبقه‌بندی حرفه‌ای استاندارد وزارت تجارت
آمریکا

مهندسان و مدیران سیستم‌های کامپیوتر

مدیران پایگاه اطلاعات

تحلیلگران سیستم

برنامه‌نویسان کامپیوتر

تکنسین رادیو و تلویزیون

اپراتور تجهیزات کامپیوتری

تعمیرکاران تجهیزات پردازش داده

اپراتور تجهیزات محاسباتی

تعمیرکاران و نصب‌کنندگان خطوط برق

تعمیرکاران و نصب‌کنندگان خطوط تلفن

مونتاژکاران تجهیزات دقیق الکترونیکی

مهندسین برق و الکترونیکی

مهندسین کامپیوتر

متخصصین پشتیبانی کامپیوتر

دانشمندان کامپیوتر

تکنسین الکترونیک و برق

اپراتور ماشین دفتری

اپراتور ماشین‌های محاسباتی

واردکنندگان اطلاعات

مونتاژکاران تجهیزات دقیق برقی

۳-۱۰-۲- مهارت مورد نیاز نیروی کار فناوری اطلاعات

نیروی کار IT نیازمند دانش و مهارت متنوع می‌باشد تا از عهده وظایف خود برآید که می‌توان به سه گروه تقسیم نمود. البته سهم هر یک از گروه‌ها در مشاغل مختلف متفاوت می‌باشد.

۱- دانش فنی درباره فناوری اطلاعات

۲- دانش صنعتی و تجاری (تشخیص هزینه‌ها، زمانبندی و بودجه)،

۳- مهارت‌های ارتباطی و سازماندهی (مهارت لازم برای کار تیمی)

۳-۱۱- نقش دولت در توسعه فناوری اطلاعات

دولت‌ها می‌توانند به عنوان متولیان اصلی اقتصاد، نقش بسزایی در سرمایه‌گذاری در حوزه فناوری اطلاعات و نقش آن بر اشتغال کشور داشته باشند. همچنین با تصحیح نظام آموزش و ورود مباحث فناوری اطلاعات در مدارس و تاثیرگذاری در برنامه‌های آموزش و پرورش می‌تواند موثر باشد. همچنین می‌تواند با ایجاد کارگروه‌های تحقیقاتی و آشنا

کردن نقاط محروم و دورافتاده به توسعه فناوری که منجر به اشتغالزایی می شود، فناوری را به بخش های مختلف جامعه گسترش دهند.

۳-۱۲- نتیجه گیری و راهکارهای پیشنهادی:

پیشرفت تکنولوژی اطلاعات در جهان امروزه زمینه های کاری فراوانی را فراهم آورده است. با توجه به اینکه تکنولوژی اطلاعات باعث انعطاف پذیری کارها می شود و کارکنان می خواهند وقت زیادی را خارج از اداره کار کنند و کارها تخصصی تر می شود، پس نیاز به آموزش در سطح بیشتری احساس می شود. لذا چنانچه هدف ایجاد اشتغال در کشور باشد یکی از راهکارها می تواند افزایش تعداد دانشجویان در حوزه فناوری اطلاعات و ارتقاء کیفی سطح دانشگاه ها باشد تا بتوان نیروی آماده ورود به بازار کار را با تکنولوژی های جدید آموزش داد.

پیشنهاد می شود برای نقش بیشتر فناوری اطلاعات در اشتغال این موارد در کشور مورد بررسی و تصمیم گیری قرار گیرد.

- گنجاندن واحدهای درسی آشنایی با سیستم های اطلاع رسانی و IT
- برنامه ریزی مدون در کلیه وزارتخانه ها و سازمان ها برای آشنایی بیشتر کارکنان با فناوری های جدید
- ایجاد استانداردهای ملی آموزش برای تکنولوژی اطلاعات
- بسترسازی فکری و فرهنگی برای پذیرش IT در سطح جامعه
- سرمایه گذاری برای افزایش منابع متعدد و نرم افزارهای آموزشی در حوزه فناوری اطلاعات
- قانون گذاری برای ارائه تسهیلات به اشخاصی که از فضای مجازی برای کسب درآمد استفاده می کنند

۴- پورتال دروازه ای به دولت الکترونیک

اصطلاح دولت الکترونیکی، به معنای کاربرد شبکه اینترنت توسط سازمانهای دولتی جهت ارائه خدمات و اطلاعات به مردم، شرکتهای و سایر سازمانهای دولتی است. یکی از مزایای دولت الکترونیکی این است که کلیه شهروندان، شرکت های تجاری، سایر سازمان های دولتی و کارمندان دولت را قادر می سازد تا از طریق یک وب سایت در شبکه اینترنت و بدون محدودیت های مکانی و زمانی به اطلاعات و خدمات دولتی دسترسی پیدا کنند. در گذشته برقراری هرگونه ارتباط کاری بین شهروندان و یا مدیران اداری با مؤسسات دولتی تنها با حضور دو طرف در یک اداره دولتی امکان پذیر بود. با پیشرفت و گسترش فن آوری های ارتباطات و اطلاعات شهروندان میتوانند خدمات و اطلاعات دولتی را بصورت برخط دریافت نمایند.

۴-۱- پورتال و نقش آن

بر اساس تعریف ویکی پدیا، "پورتال" وب سایتی است که به عنوان نقطه ی شروع و در اصطلاح دروازه ی ورود به سایر منابع در اینترنت و یا اینترنت است. در دولت ها، پورتال به عنوان یک وب سایت اصلی می باشد که شهروندان حق انتخاب از خدماتی که دولت ارائه می دهد را دارا می باشند. به عنوان مثال هنگامی که یک شهروند به پورتال دولت خود متصل می شود و عنوان "خدمات شهروندان بصورت برخط" را مشاهده می نماید و با یک کلیک می تواند به لیست تمام خدمات موجود دسترسی پیدا کند. بدون اینکه بداند کدام اداره و یا سازمان متولی انجام خدمت می باشند. در واقع یک پورتال فراهم آورنده ی استفاده ی آسان و دسترسی به تمام اطلاعات و خدمات دولتی می باشد. به این علت رشد قابل ملاحظه ای در دولت ها برای استفاده از فناوری پورتال دیده می شود.

۴-۲- اهداف راه اندازی پورتال

بطور کلی می توان اهداف راه اندازی پورتال را این موارد ذکر کرد:

- دسترسی آسان شهروندان به اطلاعاتی که در مورد خدمات دولتی نیاز دارند
- دسترسی به منابع مختلفی از داده ها و اطلاعات دولتی از طریق یک وب سایت
- یک بار وارد کردن اطلاعات شخصی به منظور ورود به سیستم و استفاده از منابع مختلف داده ای و اطلاعاتی
- ایجاد یک اجتماع برخط [۱][۱] برای کاربران جهت یافتن اطلاعات مورد نیاز و تشریح مساعی شهروندان

یک پورتال سعی در برقراری تعامل بین مردم، برنامه های کاربردی و داده ها می نماید. اطلاعاتی: انتشار دادن و گذاشتن لینک وب سایت هایی که در حال حاضر وجود دارند. تراکنشی: تراکنش با یک سیستم

تراکنشی یکپارچه: تراکنشی که نیاز به یکپارچگی چند سیستم دارد.

در سراسر دنیا هزاران پورتال دولتی از نوع اطلاعاتی می باشند ، صدها پورتال دولتی توانایی اجرای تراکنش و تعامل با یک سیستم و یا یک دپارتمان دولتی را دارا می باشند ولی تنها تعداد بسیار کمی از پورتال های دولتی وجود دارند که توانایی تعامل و تراکنش با چندین سیستم و یا چندین دپارتمان را دارند.

۳-۴- خصوصیات یک پورتال دولتی

با توجه به اینکه نقش دولت یک نقش هدایت کننده و تأثیرگذار بر بخش های خصوصی است ، این سؤال پیش می آید که استراتژی دولت در طراحی و پیاده سازی پورتال های دولتی چه تفاوتی با پورتال های تجاری و شخصی می کند. در زیر خصوصیات یک پورتال دولتی آمده است :

- ذی نفعان مختلف
- دسترسی همگانی
- کاربرد و مقیاس
- حریم شخصی و امنیت
- وارد سیستم شدن فقط برای یکبار و استفاده از سرویس های موجود
- سیستم های موجود متفاوت
- قابلیت استفاده و راحتی کاربران

۴-۳-۱- ذی نفعان مختلف

پورتال دولت الکترونیک باید تقسیم بندی های مختلف جغرافیایی کشور را تحت پوشش قرار دهد اعم از شهرها، شهرستان ها ، استان ها و کشور . بخش های پورتال بر اساس گروه های مختلف شهروندان ، کسب و کار ، کارمندان دولت قابل دسترسی باشد. عضویت در یک گروه نباید مانع از عضویت در گروه های دیگر شود به عنوان مثال یک کاربر که به سیستم وارد می شود می تواند دارای نقش های مالیات دهنده ، رأی دهنده ، والد یک کودک و مدیر عامل یک شرکت باشد و سیستم باید این توانایی را داشته باشد که تراکنش های متفاوت را برای نقش های مختلف انجام دهد.

۴-۳-۲- دسترسی همگانی

دولت حق انتخاب کاربران پورتال را ندارد بلکه این کاربران هستند که استفاده از پورتال را انتخاب می کنند. بنابراین دولت باید تا آنجا که امکان دارد دسترسی همگان را فراهم نماید. گسترش شبکه های ارتباطی و مهمتر از همه اینترنت باید در دستور کار دولت قرار گیرد تا افراد مختلف حق دسترسی یکسانی به پورتال داشته باشند. همچنین یک پورتال دولتی باید دارای نسخه های زبان های متداول کشور باشد.

۴-۳-۳- کاربرد و مقیاس

در یک سازمان حجم انتقال اطلاعات ، قابل پیش بینی و تعداد کاربران مشخص می باشند. اما برای یک پورتال دولتی نمی توانیم این پیش بینی را انجام دهیم . یک پورتال دولتی باید بتواند حجم فعالیت های وسیعی را انجام دهند.

طبق تحقیقات انجام شده تعداد کلیک های یک پورتال دولتی ، مربوط به یکی از ایالت های آمریکا ، در مدت ۶ ماه بیشتر از تعداد کلیک های سایت Amazon.com بوده است.

۴-۳-۴- حریم شخصی و امنیت

اطلاعات بین شهروندان ، کسب و کار و دولت به اشتراک گذاشته می شود. اطلاعاتی که خصوصی هستند و برای افراد اهمیت بالایی دارند. اساس و پایه ی یک پورتال دولتی داشتن امنیت بالا می باشد. طراحی شبکه های هوشمند ، رمز نگاری ، دیواره های آتش که کمک به جلوگیری از دسترسی های غیر مجاز و هک شدن می نماید

۴-۳-۵- وارد سیستم شدن فقط برای یکبار و استفاده از سرویس های موجود

یکی از نقاط قوت پورتال های دولتی استفاده از نام کاربری و کلمه ی رمز می باشد. یک پورتال دولتی باید این توانایی را داشته باشد که با سازمان های مختلف که در مکان های جغرافیایی مختلف هستند ، تراکنش داشته باشد. زیر ساخت ها باید توانایی پشتیبانی از سیستم های چندگانه ، برنامه های کاربردی مختلف و پلت فرم های قدیمی ، پیاده سازی های متفاوت امنیتی و تعاریف به ظاهر مختلف از داده ها را داشته باشند. این امر نیازمند توجه به تشکیلات ، فرایندها ، فرهنگ و فناوری های موجود است.

۴-۳-۶- سیستم های موجود متفاوت

یکی دیگر از نکات قابل بحث وجود سیستم های قدیمی در ساختار های دولت می باشند که یک محیط ناهمگن را به وجود آورده است. مسئله ی اساسی که مطرح می شود این است که دولت ها با صرف هزینه و زمان سیستم هایی را پیاده سازی کرده اند که نیاز به تعامل با پورتال دارند و بسیاری از این سیستم ها با فناوری جدید ناسازگار هستند. باید توجه خاصی به استفاده از این سیستم ها گردد و واسطه ی کاربر [۲][۲] پورتال با بعضی از این سیستم ها و منابع داده یکپارچه گردد.

۴-۳-۷- قابلیت استفاده و راحتی کاربران

اولین تجربه ی افراد در استفاده از پورتال باید به گونه ای باشد که به مراجعه ی مجدد بیانجامد. هنگام استفاده افراد باید به کارا بودن و جامع بودن و مؤثر بودن پورتال پی ببرند. سیستم پورتال باید دارای سرعت بالا و در همه ی ساعات شبانه روز قابل دسترس باشد.

۴-۴- وضعیت پورتال ها در ایران

یچگونه خدمات دولتی و یا پرداخت در حال حاضر از طریق وب سایتهای دولتی ایران قابل انجام نیست. اکثر سایتهای دولتی موجود حتی فاقد لینک ارتباطی به سازمانها و شرکتهای تابعه خود هستند و تنها برخی از آنها دارای لینک ارتباطی با بخشی از سازمانها و یا شرکتهای زیر مجموعه خود هستند. هیچ استانداردی برای وب سایتهای موجود وجود ندارد و بدین ترتیب به عنوان مثال کاربران مجبور می شوند برای مشاهده سایتهای گوناگون دولتی، فونتهای فارسی مختلفی را از اینترنت Download و نصب نمایند. آدرس برخی از این وب سایتهای دولتی موجود با پسوند ir. پایان می

یابد، در حالی که برخی دیگر با پسوندهای دیگری چون .org ،.net ،.com. ختم میشوند! هیچگونه انسجام و هماهنگی میان واژه های انتخابی برای آدرسهای اینترنتی و یا ظاهر مطالب و موضوعات موجود در وب سایتها مشاهده نمی شود. علاوه بر ناهماهنگی در اسامی سایت های دولتی، در طراحی سایت ها نیز این موضوع دیده می شود. یکی از مواردی که در طراحی پورتال باید مورد توجه قرار گیرد انسجام و یکنواختی صفحات پورتال می باشد که علی رغم تفاوت در زیر سیستم مورد استفاده، ساختار صفحات یکسان می باشد. مسئله دیگر به روز رسانی پورتال دولت می باشد که متأسفانه اکثر سایت های دولتی به روز نیستند، هر چند کیفیت و حجم اطلاعات ارائه شده توسط دستگاه های دولتی نسبت به بررسی مشابهی که در سال قبل انجام گرفته است به شکل قابل ملاحظه ای بهبود یافته، اما هنوز هیچ نوع خدماتی از سوی مؤسسات دولتی بصورت برخط ارائه نمی شود.

۴-۵- نتیجه گیری

آنچه که به عنوان یک اصل در دولت الکترونیک مطرح می شود، دسترسی آسان به اطلاعات و خدماتی است که اداره ها و سازمان های دولتی ارائه می دهند. اگر دولت الکترونیکی به درستی طراحی و راه اندازی شود، شهروندان می توانند به راحتی وارد یک سایت اینترنتی شده و به آن دسته از خدمات و اطلاعات دولتی که مورد نیازشان است دسترسی پیدا کنند.

همچنین مدیران تجاری میتوانند از این طریق، پرکردن فرمهای الکترونیکی، بسیاری از نیازمندیهای کاری خود را برآورده کنند و مردم و مسؤولان دولتی قادر خواهند شد دریافت و پرداخت هزینه ها را از طریق اینترنت انجام دهند. داشتن یک پورتال ملی می توان این امور را تحقق بخشید. با توجه به بررسی انجام شده در ایران، متأسفانه دولت ایران فاقد پورتال ملی می باشد که خصوصیات یک پورتال دولتی را دارا باشد. وجود چنین پورتالی یک ضرورت غیر قابل انکار است. پورتالی که حتی در پایین ترین سطح عملیاتی بتواند اطلاعات جامع و کاملی از اداره ها و سازمان های دولتی در اختیار هموطنان قرار دهد.

۵- آشنایی با سایت تبیان

۵-۱- آشنایی با موسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی

در راستای نیل به اهداف متعالی اسلام و تحقق ارزش های انقلاب اسلامی، در سال ۸۰ و متعاقب انتصاب رئیس جدید سازمان تبلیغات اسلامی، حجه الاسلام والمسلمین دکتر سید مهدی خاموشی بر مبنای رهنمودهای مقام معظم رهبری رویکرد جدیدی در زمینه استفاده از فناوری روز جهت اجرای وظایف و دستیابی به اهداف سازمان تبلیغات اسلامی در این سازمان دنبال شد و با توجه به تاثیرات قابل توجهی که ارتقاء روز افزون فناوری ارتباطات و اطلاعات (ICT) در دگرگونی مناسبات اجتماعی و توسعه دانش و فرهنگ در سالهای اخیر ایفا نموده است، تصمیم بر آن شد که مؤسسه مستقلی برای پرداختن به این مقوله مهم تاسیس گردد. انگیزه اصلی سازمان تبلیغات اسلامی بر پایه این استدلال استوار است که محتوای مطالب و موضوعات دینی و مذهبی که قرار است تبلیغ شود باید در فرآیندی شکل یافته بر مبنای تکنولوژی روز ارائه گردد تا از جذابیت های بیشتری برخوردار بوده و تمایل مخاطبین به خصوص جوانان و نوجوانان را به آن محتوا افزایش دهد.

۵-۲- سایت تبیان

با درک رسالت فوق مؤسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان با هدف فعالیت در زمینه فناوری ارتباطات و اطلاعات، ایجاد گردیده که مهمترین و معروف ترین بخش آن یعنی پایگاه اطلاع رسانی (سایت) تبیان به شرح زیر می باشد:

این پایگاه به آدرس <http://www.tebyan.net> از تاریخ اول تیر ۱۳۸۱ ایجاد و در بخش های زیر فعالیت های خود را ارایه و گسترش می دهد:

۵-۲-۱- بخش دین و اندیشه:

سرویس «دین و اندیشه» تبیان با بهره گیری از کارشناسان این عرصه و یاری جستن از حاصل عمر دانشمندان بزرگ آستانه علم و عمل، تکاپویی برای بالندگی شما را رسالت دارد.

این درگاه بر آن است تا با مطالب و موضوعات متنوع و جذاب، مهمانانش را با گوشه گوشه ی رواق اندیشه آشنا و مأنوس سازد، و جرعه ای به کام سینه ی پر سوال و پر نیازشان کند.

قرآن و اهل بیت دو بال عروج به قله های رفیع انسانیت است که دو محور اساسی و خمیرمایه ی فعالیت های این بخش را تشکیل می دهد.

آنچه در منوی دین و اندیشه خواهید یافت:

- ۱- قرآن: این قسمت خود پایگاهی جامع، تخصصی و جذاب درباره قرآن کریم است که علاوه بر ارائه مقالات زیبا و خواندنی قرآنی، دارای مجموعه ای ارزشمندی از گنجینه های صوتی از تلاوت های مشهور دنیا است. همچنین در این قسمت شما به ترجمه ها و تفاسیر گوناگون قرآن نیز دسترسی خواهید داشت.
- ۲- نهج البلاغه: این قسمت به نمایش این کتاب شریف می پردازد.
- ۳- صحیفه سجاده: ارائه این کتاب ارزشمند به همراه ترجمه آن.

- ۴- اهل بیت: این قسمت به تفکیک چهارده معصوم، به عترت اهل بیت علیهم السلام پرداخته است.
- ۵- حدیث: مجموعه‌ای خواندنی از احادیث اهل بیت علیهم السلام
- ۶- احکام: مجموعه‌ای کامل از رسائل همه مراجع معظم تقلید.
- ۷- دعا و زیارت: شامل کتاب شریف مفاتیح الجنان و....
- ۸- میزان الحکمه: بانک موضوعی حدیث
- ۹- فلسفه و کلام: شامل دو قسمت مجزا در این دو موضوع
- ۱۰- اخلاق اسلامی: حاوی نصایح اخلاقی و سیره عملی بزرگان و مجموعه مقالات اخلاقی و نیز حکایت‌های آموزنده.
- ۱۱- آلبوم تصاویر: بانکی از آلبوم‌های زیبا از اماکن مقدسه
- ۱۲- تقویم تاریخ: روزشماری که ما را از وقایع ایام مطلع می‌کند.
- ۱۳- بزرگان: مکانی برای آشنایی شما با مردان میدان دین.
- ۱۴- در انتظار یار: عرصه‌ای که شما را به آستان جانان می‌رساند که شامل مقالات مهدویت، اشعار و مناجات‌نامه‌هاست.
- ۱۵- مقالات: بانک عظیمی از مقالات ارزشمند در زمینه‌های مختلف.
- ۱۶- نماز: قسمتی مستقل برای ستون دین که حاوی مطالب ارزشمند در آن باره است.
- ۱۷- داستان انبیا: دریچه‌ای به سوی مردان خداگونه.
- ۱۸- پرسش و پاسخ: درگاهی به دریای سوالات شما
- ۱۹- پیامبر اکرم: بخشی اختصاصی برای دلیل خلقت، حضرت ختمی مرتبت که دارای بخش‌های مختلف، جامع و خواندنی است.

۵-۲-۲- بخش دانش و فناوری

بخش دانش و فناوری سایت تبیان جهت تامین محتوای مورد نیاز مخاطبان دانش‌دو ست تبیان در شهریور ۱۳۸۶ راه‌اندازی شد. این بخش با بازدید در جایگاه چهارمی در میان بخش‌های مختلف سایت رفته رفته به کانون توجه وبلاگها و وبسایت‌های فارسی زبان که در حیطه علم و فناوری فعالیت می‌کنند تبدیل شده است. بسیاری از مطالب تولیدی در بخش دانش و فناوری تبیان (خصوصاً در قسمت‌های نجوم، مدیریت فناوری و نوافناوری) در پایگاه‌های اطلاع‌رسانی دیگر بارها باز انتشار یافتند. بخش‌هایی مانند فناوری اطلاعات و درخواست مقاله نیز از بخش‌های پر بازدید و مورد توجه کاربران (با بازدید متوسطی فراتر از ۶۰۰۰ بار و تا ۲۲۰۰۰ بازدید در بعضی مقالات مورد توجه) بوده است.

بخش دانش و فناوری شامل قسمت‌های مختلف مقالات، اخبار فناوری، عکس هفته و معرفی مراکز و افراد فعال در زمینه فناوری‌های پیشرفته در کشور می‌باشد که در زیر بخش‌های نوافناوری، زیست فناوری، فناوری اطلاعات و ارتباطات، علوم و فناوری هوافضا، فناوری هسته‌ای و علوم مدیریت فناوری به ارائه مطالب ترجیحاً نو و تولیدی می‌پردازد.

بخش‌های مختلف این بخش عبارتند از:

۱- بخش مجله کامپیوتر که خود به قسمت های مختلفی همچون مقالات آموزشی، ویروس شناسی، سخت افزار، طراحی وب، آشنایی با برنامه ها و شبکه و امنیت تقسیم می گردد. شایان ذکر است که این قسمت در گذشته با عنوان مجله کامپیوتر در سایت قابل دسترسی بود.

۲- بخش نجوم که به چهار قسمت نجوم ر صدی، تاریخ نجوم، اختر فیزیک و نجوم سیاره ای تقسیم بندی گردیده است.

۳- بخش نانوفناوری که بیشتر به مطالب تولیدی تکیه دارد و در این بخش سعی بر آشنایی عموم مخاطبین با این فناوری روز و حیاتی و البته جدید است، از اینرو تا سعی شده تا آنجا که ممکن است روی مفاهیم اولیه آن تکیه شود.

۴- بخش هوافضا شامل دو بخش نظامی و غیر نظامی است و سعی بر آن است تا با توجه به نیاز مخاطب اطلاعات مفیدی در مورد این علم در اختیار عموم قرار گیرد.

۵- بخش زیست فناوری و علوم پزشکی

۶- بخش اخبار فناوری که از بخش های جدید سایت بوده و مخاطبین زیادی را به خود اختصاص داده است و علاوه بر آن سعی شده تا به طور برابر از اخبار علمی روز در آن استفاده شود.

۷- بخش گوناگون به عنوان کمکی برای پوشش همه جانبه علمی بخش دانش و فناوری به کار گرفته می شود.

۸- بخش رباتیک تبیان که به تازگی را اندازی شده که این بخش نیز در راستای اهداف اطلاع رسانی و آموزشی تبیان برای علاقه مندان این رشته در جامعه ایجاد شده است.

۹- بخش علوم و فناوری نظامی که به معرفی مسائل مربوط به فناوری نظامی روز جهان می پردازد.

۱۰- بخش معرفی سایت ها، مراکز علمی و مشاهیر

۱۱- بخش دریافت مقالات ISI که در راستای خدمت رسانی علمی به دانشجویان و محققان کشور ایجاد شده و در آن افراد مختلف می توانند مقالات مورد نیاز خود را بصورت مجانی از سایت علمی science direct دریافت کنند.

۳-۲-۵- بخش خانواده و زندگی

با توجه به زندگی در دنیای ماشینی و مدرن امروز و مشکلات و تبعات آن و تاثیر زیادی که فرهنگ ها به دلیل زیاد شدن و سایل ارتباط جمعی بر روی هم دارند، باید سرویسی با محتوایی سالم و جامع در کنار خانواده ها باشد تا آن ها بتوانند از مطالب سودمند آن بهره برند. بخش خانواده و زندگی، بخشی است که تمام اعضای یک خانواده، مخاطبش هستند و برای کلیه ی موضوعات مرتبط با خانواده محتوا دارد. همانطور که خانواده رکن و بخش اصلی جامعه است و اگر آن اصلاح شود، جامعه نیز اصلاح خواهد شد به همین منظور محتوایی جامع و مانع تولید شده و در منوهای زیر برای استفاده ی کاربران به نمایش گذاشته شده است.

کودک: در این منو مخاطب ما والدین هستند و درباره ی موضوعاتی چون تربیت کودک، ارتباطات او مشکلات و عادت های غلط، ترس ها و... اطلاعات مورد نیاز خانواده ها را در اختیارشان می گذاریم.

نوجوان و جوان: که با طرح مسائلی چون روان شناسی نوجوان، مشکلات و انحرافات نوجوانی، بلوغ، نکته های تربیتی و ارتباطات نوجوانی هم مخاطب نوجوان را پذیراست و هم خانواده ی او را.

